

Tapio Seger

1947–1995

Fil.kand. Tapio Olavi Seger menehtyi 17.3.1995 Marian sairaalassa Helsingissä elämän ja lyhyen sairauden murtamana. Vastakohtaisuuksien mies, pitkä varreltaan, avara sydämeltään, laaja mieleltään, sanalla sanoen universaali-ihminen, on poissa.

Tapio Seger syntyi 28.6.1947 Helsingissä. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Helsingin toisesta lyseosta 1967 kirjoittautuen samana vuonna Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan pääaineenaan kansantaloustiede ja sivuaineinaan sosiologia ja valtio-oppi. Syksyllä 1972 hän vaihtoi historiallis-kielitieteelliseen osastoon saaden pääaineen opiskeluoikeuden taidehistoriaan. Lähes välittömästi hän kuitenkin siirtyi Suomen ja Skandinavian arkeologiaan, josta tulikin pääaine professori C.F. Meinanderin johdolla. Sivuaineina olivat taidehistoria, Suomen historia sekä Suomen ja Skandinavian historia. Ensimmäisestä lukukaudestaan alkaen hän kuunteli arkeologian laitoksen opettajien Ville Luhon, Torsten Edgrenin, Aarni Erä-Eskon ja Ari Siiriäisen luentoja valmistuen 1975 humanististen tieteiden kandidaatiksi ja 1979 filosofian kandidaatiksi erinomaisin arvosanoin.

Tapio osasi omaksua ja uskaltaa. Se näkyy hänen kirjallisessa tuotannossaan, jossa hän opintojensa loppuvaiheissa osoitti verratonta määrätietoisuutta ja asioiden hallintaa. Muiden miettiessä, miten kirjoitetaan artikkeli, Tapio teki niitä. Myös suuntautuminen teorian ja käytännön hedelmälliseen ja tasapainoiseen liittoon orasti itsestään tietoisena jo nimeä myöten ensimmäisessä tieteellisessä artikkelissa Theories and

Paradigms in the Study of the Karelian Crusade Period (1978). Sama koristelematon linja jatkui hänen sarjassaan kirjoituksia läntisestä pronssikaudesta (1981, 1982, 1984). Erityisesti on mainittava Fennoscandia archaeologicassa julkaistu elegantti tutkielma miekoista ja tikareista (1984). Pronssikauden maailmasta hän siirtyi 1980-luvun puo-
limaissa ajallisesti askeleen eteenpäin ryhtyen Etelä-Pohjanmaalla tekemiensä kai-
vausten perusteella pohtimaan esiroomalaisen rautakauden kysymyksiä (1986, 1987).
Yhdessä kirjoittamamme, Mickelsin esiroomalaisen asuinpaikan asumusta koskevan
artikkelin tekovaiheissa kuvastuvat ajan muutokset: kaivausta varten 1977–78 kehiti-
tämäni metodin tuloksia ei voitu käsitellä ennenkuin Soft Ware tuli markkinoille ja
Tapio omaksui sen – ensimmäisenä kuten monen muunkin asian (1986, 1988). Edellä
mainittujen lisäksi hän teki retkiä mm. kivikauden metsästäjäyhteisöjen (1982) ja
rautakauden kaupan pariin (1982).

Suomalaisessa tiedeyhteisössä ja julkisuudessa huomattiin näkyvimmin Historialli-
sessa Aikakauskirjassa 1981 julkaistu tutkimus Pohjanmaa ja paiserutto, jossa Tapio
aidon tiedemiehen luovalla tavalla yhdisti historiallisista lähteistä tunnetun keisari
Justinianuksen aikana ja jälkeen esiintyneen ruttoepidemioiden sarjan Etelä-Pohjan-
maan rautakautiseen asutustaantumaa ja katkokseen. Aihetta hän laajensi ja johdon-
mukaisti tilastolliseksi analyysiksi koko Suomen rautakautisesta kalmisto- ja samalla
asutuskehityksestä (Fornvännen 1982). Tulkinnoista eivät pitäneet sen enempää muu-
tammat kollegat kuin Etelä-Pohjanmaan suomenruotsalaiset paikallispatrioottipiirit. On
syystä muistettava hänen rohkeutensa – useimpien vaietessa – puolustaa suomalaisen
ammattiarkeologian kunniaa ja mainetta epätieteellisiä ja populistisia voimia vastaan
(Vasabladet 1985, 1986).

Intensiivinen artikkelien kirjoittaminen laantui 1980-luvun lopulla, mutta vielä Hei-
nolan esihistoria osoitti hengen voittavan vastahakoisen aineen. Loppuakordina on
Finskt Museumin 1991 julkaistu varhaisimpien radiohiiliajoitusten kalibroitutulos-
ten analyysi.

Arkeologin urallaan Tapio osallistui työelämäänsä Helsingin yliopiston arkeologian
laitoksessa ja museovirastossa. Ensimmäisessä hän oli sekä avustajana 1974 ja 1979–
80 että opettajana 1980–83. Vuosina 1975 ja 1980 hän oli tutkijana laitoksen Suomen
Akatemian rahoittamissa rautakauden projekteissa (Hattulan Tyrväntö, Salo). Museo-
viraston tutkimusosaston esihistorian toimistossa hän oli pelastuskaivauksilla kai-
vajana, piirtäjänä ja kaivauksenjohtajana 1973–85 ja toimi myös vt. tutkijana. Vuosina
1990–92 hän oli rakennushistorian osaston rakennuskulttuuritoimiston vt. tutkija teh-
täväalueenaan historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset.

Tapio eli jo ennen arkeologista kauttaan. 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa
hän oli maamme arvostetuimpia basisteja soittaen mm. Karma-yhtyeen ensimmäises-
sä kokoonpanossa, Poisonissa ja Helpissä. Ei ole sattuma, että hän oli Cisse Häkkisen
ensimmäinen opettaja tämän basistin uralla. Bluesin legendaksi kutsuttu Eddie Boyd
kutsui hänet Euroopan kiertueelleen, ja valkoisen rhythm and bluesin kulttihahmon
John Mayallin kanssa hän teki usean turneen. Basson oikea »väärä» viritys on kaiken
perusta, hän kertoili Evijärven Isokankaan kaivauksilla iltoja istuessamme.

Muusikon uran hän lopetti saatuaan siitä kaiken. Yhtä voimakkaasti hän siirtyi
sitten valokuvaukseen. Hän oli 1970-luvun diakuvauksen uudistajia ja sai arvostetulta
englantilaiselta valokuvauksen ammattijulkaisulta Talent of the Year -kunnia-palkin-
non 1976. Toisin näkemisen pohjalta syntyi hänen hellimänsä ajatus julkaista valoku-
vateos Suomen kauneimmat sorakuopat. Monet pitivät sitä hänen omalaatuisen huu-
morintajunsa ilmauksena, mutta se olisi ollut hänen yhteiskunnallisen näkemyksensä
aiottu, toteutumatta jäänyt manifestaatio.

Viime vuodet Tapio eli syrjässä kirjoittaen lisensiaatintutkielmaa Pohjanmaan kivikautisten asuinpaikkojen kuopanneasumuksista. Termiä kuopanneasumus hän käytti tietoisesti osoitettuaan, etteivät kysymyksessä ole kodanpohjat, siis kotatyypiset asumukset. Sekä metodisesti että aineistonkäsittelyltään valmis työ olisi epäilemättä mullistanut vallitsevat tulkinnat, jotka rakentuvat pienen ja epäsystemaattisen tulkinnan varaan.

Hänen tapansa elää oli tutkia jokin elämänala perusteellisesti ja jättää ajan kuluttua sille jäähyväiset. Joskus minusta tuntuu, että hänelle oli arkeologissa tapahtumassa näin, mutta suurempi voima ehti katkaista maanpäällisen. Ystäväni syntyi parempaan elämään.

Markus Hiekkänen